

Зроблено висновок, що справедливість розглядається ЄС ключовою умовою, що має забезпечити система освіти для розвитку талантів та реалізації потенціалу особистості незалежно від соціального походження. В європейському освітньому просторі справедливість визначається як ступінь, до якої індивідууми можуть скористатися перевагами системи освіти з точки зору можливостей, доступу, ставлення та результатів. Справедливі освітні системи забезпечують, щоб результати освіти не залежали від соціально-економічного походження та інших факторів, які формують несприятливе освітнє середовище.

Ключові слова: європейський освітній простір, справедливість, показники, ЄС.

ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ: ОРІЄНТИРИ PISA

Олена Локшина, д.пед.н., проф.,
член-кореспондент НАПН України

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Оксана Заболотна, д.пед.н., проф.,
Президент Української асоціації дослідників освіти

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань, Україна
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою PISA є оцінювання навичок і знань 15-річних учнів/студентів з ключових предметів: читання, математики та природничих наук. Окрім того, PISA вивчає фактори, які допомагають учням демонструвати успішні результати. Важливість дослідження PISA полягає у забезпеченні порівнюваності якості національних систем освіти, його результати слугують джерелом інформації для удосконалення освітньої політики та визначення напрямів реформ.

PISA-2018 стала сьомим раундом дослідження, у ньому взяло участь майже 90 країн та економік світу. У 2018 році основну увагу було зо-

середжено на читанні в цифровому середовищі; дизайн дослідження уможливив також вимірювання тенденцій з читацької грамотності. У дослідженні PISA-2018 читацьку грамотність визначено як розуміння, використання, оцінювання, рефлексію та взаємодію з текстами з метою досягнення власних цілей, розвитку знань і потенціалу та участі в житті суспільства.

У 2018 році у дослідженні PISA вперше взяла участь Україна. Отримані результати засвідчили, що українські учні/студенти за середнім балом сформованості у них читацької, математичної та природничої грамотності відстають від школярів Китаю (провінції Пекін, Шанхай, Цзянсу та Чжецзян) та Сінгапуру, а також Естонії, Фінляндії і Польщі, які є країнами-лідерами ЄС у дослідженні PISA. Однією з причин такого відставання розглядається недостатня увага практикозорієнтованості змісту освіти в рамках трансформації національної освіти на компетентнісні засади. Це актуалізує дослідження досвіду європейських країн на шляху інтеграції України до ЄС, особливо після отримання у 2022 році статусу кандидата на членство в ЄС.

Завдання, акумульовані у збірнику «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів: збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 2» (<https://doi.org/10.32405/978-617-7990-28-3-2023-93>), враховують напрацювання європейських країн у дослідженні PISA з метою покращення успішності українських учнів. Матеріали розроблено в рамках модуля Жана Моне «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів» (620287-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE), що реалізується в Інституті педагогіки НАПН України впродовж 2020–2023 рр. Модуль орієнтовано на ознайомлення українських освітян з ефективними практиками розвитку ключових компетентностей і базових навичок впродовж життя.

Пропоновані завдання є авторськими: вони підготовлені українськими вчителями на основі пробних тестових запитань PISA-2018. У збірнику вміщено десять завдань, які структурно представлено у двох форматах – варіант для вчителя з роз'ясненням критеріїв оцінювання і варіант для учня, який може бути використаний як роздатковий матеріал. Ключовим критерієм для добору завдань стало просування національної ідеї, культури, історії, сучасних євроінтеграційних здобутків України. Окрім формування читацької грамотності учнів/студентів завдання покликані транслю-

вати знання про український борщ, кавові традиції, Україну як житницю Європи та світу. Не менш важливим є акцентування на сучасних реаліях в умовах повномасштабної війни, зокрема, на ризиках, що пов'язані з вибухонебезпечними предметами.

«Європейська якість навчання для кращої успішності учнів: збірник завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів. Частина 2» (2023) є внеском у реалізацію компетентнісного, діяльнісного та дитино-центрованого підходів, які пріоритезовано в рамках реформи «Нова українська школа».

Ключові слова: PISA, читацька грамотність, європейська якість навчання, збірник завдань.

ВАГОМІСТЬ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ САМООЦІНЮВАННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ОЧИМА КЕРІВНИКІВ ШКІЛ: ВІКОВИЙ АСПЕКТ

Тетяна Лукіна, д. держ. упр., проф.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

У системі шкільної освіти в Україні останнім часом відбуваються масштабні зміни, спрямовані на забезпечення та поліпшення якості освіти, що викликано впливом соціально-політичних процесів. Успішність реалізації таких змін значною мірою залежить від лідерських якостей керівників закладів освіти, від їх кваліфікації, наявності досконалих професійних навичок аналізу та вироблення стратегії розвитку освітньої установи, програм стратегічного управління освітою, зокрема, якістю освіти, рівня готовності до змін тощо (Лукіна, 2006). Установлено, що самооцінка людиною себе і своїх можливостей, а також оцінка очікувань від будь-яких дій певним чином пов'язана з її особистісними якостями та демографічними характеристиками, зокрема з віком (Watson, Rubie-Davies, & Meissel, 2019). Останнім часом дослідники звертають увагу на особливості прояву лідерських якостей у керівників закладів освіти так званого покоління X